

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/596
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.11.2023/38
Karar Numarası : 2023/867
Başvuran : C. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Bozhüyük Mahallesi Bozhüyük Küme Evleri No:306
Elmalı/Antalya

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, koğuş penceresine çelik tor çekildiği, sportif, sosyo-kültürel programlar ile görüntülü görüşme hakkından yararlanamadığı hususlarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kaldığı tek kişilik koğuşun pencerelerine güvenlik gerekçesiyle çelik tor takıldığını bu durumun hem göz sağlığını hem de psikolojisini olumsuz etkilediğini, konuya ilişkin İdare ve Gözlem Kuruluna başvurduğunu ancak kurulun güvenlik ve alışverişin önlenmesi gibi gerçeklerle başvurusunu reddettiğini,

b. Görüntülü görüşme hakkından faydalanamadığını;

c. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldığı için açık veya kapalı spor sahasına çıkarılmadığını, kültürel aktivite ve atölye gibi programlara dahil edilmediğini, günde sadece iki saatliğine bahçeye çıkabildiğini iddia etmiştir.

3. Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Çelik torlarla ilgili olarak Kurum binasının, kendi türündeki ceza infaz kurumu tipine uygun şekilde inşa edildiğini, koğuş pencerelerindeki torların kaldırılması durumunda güvenlik zafiyetinin oluşacağını, torların kaldırılması yöndeki taleplerin İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla uygun görülmediğini;

b. Başvuranın görüntülü görüşmeye ilişkin talebinin ise Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin 74'üncü maddesine aykırı olduğunu, bu madde uyarınca başvuranın sadece sesli görüşme yapabileceğini;

c. Diğer iddiaya ilişkin olarak, başvuranın ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası aldığını, cezasının niteliğinden dolayı mevzuat uyarınca, tek kişilik odada barındırıldığını ve günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkının olduğunu, yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler kapsamında Kurumda spor faaliyetleri ve atölye programlarının askıya alındığını ancak salgın tedbirlerinin gevşemesiyle birlikte söz konusu faaliyetlerin tekrardan başlatıldığını belirtmiştir.

4. Muhataptan alınan yazılı görüş başvuru iletilmiş ve kendisinden yazılı görüşü talep edilmiş, ancak

başvuran herhangi bir görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön inceleme yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şöyledir: "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir."

8. Aynı Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir." hükmünü içermektedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde, Kurumun görevleri arasında İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme

mekanizması olarak görev yapmak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin (i) bendi kapsamında da özgürlüğünden mahrum bırakılanların Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmektedir.

12. Özgürlüğünden mahrum bırakılan bir bireyin temel insani ihtiyaçlarının karşılanması (yeme, içme, ısınma, havalandırma vb.) ulusal ve uluslararası mevzuat tarafından güvence altına alınmış ve bu konuda devletlere önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Devletlerin söz konusu yükümlülüklerini insan hakları ve hapishane idaresi alanlarında meydana gelen değişim ve gelişmelere uygun bir şekilde yerine getirmesi hiç kuşkusuz bireylerin beden ve ruh sağlığı üzerinde büyük bir etki taşımaktadır.

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahpusların hücrelerinde engelsiz ve yeterli doğal ışık ve temiz havaya erişim sağlamanın önemini daima vurgulamıştır. 2000'li yılların başında Rusya'daki cezaevlerinde, mahkûmlar arasındaki iletişimi engellemek için tasarlanan metal panjurlar veya pencerelere yerleştirilen eğimli plaklar; İşkenceyi Önleme Komitesi'nin belirttiği gibi, sadece mahpusları doğal ışıktan mahrum etmek ve barınma yerlerine temiz hava girmesini engellemekle kalmamış, aynı zamanda hastalıkların ve özellikle tüberkülozun yayılmasına elverişli koşullar da yaratmıştır (AİHM, *Ananyev ve Diğerleri/Rusya*, B. No: 42525/07, 10/1/2012, para. 153).

14. Mahkeme, içtihadında, bir kişiyi hürriyetinden yoksun bırakan tedbirlerin sıklıkla acı ve aşığılama unsuru barındırdığını belirtmiştir. Ancak, yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutukluluk hâlinin, ister tutukluğun isterse de mahkûmiyetin akabinde, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında tek başına bir sorun teşkil ettiğinin söylenemeyeceği ifade edilmiştir. Kamu düzenine ilişkin konular, Devletin özel tutuklu kategorileri için yüksek güvenlikli cezaevi rejimleri uygulamasını başlatmasına ve aslında Sözleşme'ye taraf pek çok devletin tehlikeli tutuklular için daha katı güvenlik kuralları almasına yol açabilir. Firar, saldırı veya cezaevindeki huzursuzluğu önleme maksatlı bu düzenlemeler, sıkı kontrollerle bu tür tutukluları cezaevindeki diğer tutuklulardan ayırmaya dayanmaktadır (AİHM, *Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/7, 17/04/2012, para. 161).

15. CPT sıklıkla metal panjur, kapak ve plaka gibi hücre pencerelerine yerleştirilerek tutukluları gün ışığına erişimden mahrum bırakan ve kaldıkları yere temiz hava girmesini engelleyen araçlarla karşılaşmaktadır. Bunlara özellikle dava öncesi mahkeme önüne henüz çıkarılmamış tutukluların bulundurulduğu yerlerde rastlanmaktadır. CPT, belli tutuklular açısından hile ve/veya suça yönelik faaliyetlerle ilgili riskin önlenmesine yönelik özel güvenlik önlemlerinin gerekli olabileceğini tamamen kabul etmektedir. Ancak bu tür önlemlerin uygulanması kural değil, istisna olmalıdır. Bunun anlamı şudur: ilgili yetkililer her bir tutuklunun durumunu ayrı ayrı değerlendirerek belli güvenlik önlemlerinin hakikaten gerekli olup olmadığını incelemelidir. Bunun da ötesinde, böyle önlemler gerekli olsa dahi, hiçbir zaman söz konusu tutukluların gün ışığı ve temiz havadan mahrum bırakılması anlamına gelmemelidir. Bunlar her tutuklunun erişme hakkı bulunan yaşamın temel unsurlarıdır. Ayrıca, bu unsurların yokluğu hastalıkların, özellikle de veremin yayılmasına uygun koşullar yaratmaktadır (Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT), 11. Genel Raporu, para.30).

16. Somut olayda; başvuranın kaldığı tek kişilik koğuşun penceresine Kurum İdaresi tarafından güvenlik gerekçesiyle çelik tor takılmış ve başvuran söz konusu uygulamaya, göz sağlığını ve psikolojisini bozduğu gerekçesiyle itirazda bulunmuş ve itirazı Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirmeye alınmıştır. İdare ve Gözlem Kurulu 23/6/2021 tarihinde aldığı kararla Kurumun ceza infaz kurumu tipi projesine uygun şekilde inşa edildiğini, tip projenin değiştirilemeyeceğini, koğuş penceresine takılan torun hükümlüler arasında alışverişi önleme işlevi gördüğünü dolayısıyla da bu durumun oluşabilecek güvenlik zafiyetini ortadan kaldırdığını gerekçe göstererek başvuranın konuya ilişkin itirazını reddetmiştir.

17. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 9'uncu maddesi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılan hükümlülerin cezalarının

yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında infaz edileceğini düzenleyerek söz konusu ceza infaz kurumları şu şekilde tanımlanmıştır: "*İç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir.*"

18. Cezaevlerinde firar ve saldırıları önlemek ve cezaevindeki huzuru tesis etmek amaçlarına yönelik olarak bazı mahpuslara dönük katı güvenlik rejimlerinin uygulanması yöntemi dünyada oldukça yaygın olan bir durumdur. Ancak devletler katı güvenlik önlemlerini içeren bu tür infaz rejimlerini uygularken mahpusları insan onuruna yakışır koşullarda tutmayı, tutukluluğa bağlı acı düzeyini aşan bir sıkıntıya veya zorluğa maruz bırakmamayı ve mahpusların beden ve ruh sağlığını korumayı güvence altına almaları gerekmektedir.

19. Somut olayda başvuranın hapis cezası, işlediği suçtan kaynaklı olarak sıkı güvenlik tedbirlerine uygun olarak infaz edilmektedir. Uygulanan sıkı güvenlik tedbirleri kapsamında başvuranın, içerisinde banyo ve tuvaletinde yer aldığı tek kişilik bir odada kaldığı, kaldığı odanın penceresine çelik tor takıldığı anlaşılmıştır. Devletler hiç kuşkusuz mevzuatla belirlenen hükümler çerçevesinde belli bazı mahpusların firar, saldırı vb. suça yönelik faaliyetleriyle ilgili riskin önlenmesine yönelik ceza infaz kurumlarında özel güvenlik tedbirleri uygulayabilirler. Ancak uygulanan bu tür tedbirlerle ilgili olarak her bir mahpusun durumunun ayrı ayrı değerlendirilmesi ve böylelikle söz konusu tedbirin gerçekten gerekli olup olmadığına karar verilmesi gerekir. Şayet yapılacak değerlendirmede alınacak güvenlik tedbirinin gerekli olduğu kabul edilse bile alınan tedbirler kişinin yaşamını devam ettirmede temel unsur olarak kabul edilen yeme, içme, ısınma, temiz hava, gün ışığı gibi ihtiyaçlarının karşılamasına sınırlamalar getirmemesi son derece önemlidir. Bu bağlamda somut olayı değerlendirdiğimizde Kurum idaresinin sıkı güvenlik tedbirleri altında cezasını infaz etmekte olan başvurana yönelik güvenlik önlemlerini alma çalışmaları kapsamında koğuşuna çelik tor çektiği, çekilen torun odaya giren hava akımını ve gün ışığını büyük oranda engelleyen plak yada panjur şeklinde değil de tel örgü biçiminde olduğu, bu durumun yaşam için temel unsur olarak kabul edilen temiz hava ve gün ışığına erişimi kısmı bir şekilde engellemiş olsa da kötü muamele için uygulanan asgari ağırlık düzeyini aşmadığı, İdarenin bu uygulamasının belli tutuklular açısından suça yönelik faaliyetler ve benzeri durumlarla ilgili riskin önlenmesine yönelik özel bir güvenlik tedbiri olduğu değerlendirilmektedir.

20. Anayasa'nın 19'uncu maddesi gereğince hükümlü ve tutukluların haberleşme hürriyeti ve aile hayatına saygı hakkının sınırlanması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (AYM, *Mehmet Zahit Şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, para 36.).

21. Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır (AYM, *Mehmet Zahit Şahin*, para 37).

22. Telefon görüşmeleri konusunda, AİHS 8'inci madde, özellikle yazılı yazışmalar için yeterli olanaklar varsa, kendi başına böyle bir hakkı güvence altına almaz. Bununla birlikte, telefon tesisleri kullanılabilir duruma getirilirse, yine, olağan ve makul mahkumiyet gereklilikleri göz önünde bulundurularak, ayrıca kısıtlamalara tabi olabilirler (AİHM, *Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye*, B. No: 43750/06, 22/04/2014, para 36.) Ancak, bu tür kısıtlamalar 8. maddenin ikinci fıkrasının gerekliliklerini karşılamalıdır. Bununla birlikte telefona erişime izin verildiği durumda, cezaevi yaşamının olağan ve makul koşulları göz önünde tutulduğunda, örneğin tesislerin diğer mahpuslarla paylaşılması ihtiyacı ve düzenin korunması ve suçun önlenmesi gerekliliğinin ışığında, bu erişim meşru

sınırlamalara tâbi olabilir (AİHM, *Nusret Kaya ve Diğerleri*, para 42.).

23. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin (j) bendinde; "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve on beş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere sadece sesli görüşebilir." hükmü yer almaktadır. Somut olayda başvuranın, canavarca hisle veya eziyet çektirerek öldürme suçundan hüküm giydiği, içinde bulunduğu suç grubu itibarıyla görüntülü görüşme hakkından yararlanmasının mevzuat uyarınca mümkün olmadığı, dolayısıyla başvuranın görüntülü görüşme hakkından yararlanmadığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

24. 5275 sayılı Kanunu'nun 25'inci maddesinin birinci fıkrasında "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar şu şekildedir: b) Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır. c) Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı üniteye kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir. d) Hükümlü, yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir." hükmü yer almaktadır. Somut olayda, başvuranın günlük iki saat açık havaya çıkma ve spor yapma imkânından yararlandığı, söz konusu sürenin mevzuatta belirtilen olağan sürenin iki katı olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında Covid-19 salgınının meydana getirdiği olumsuz sonuçlar günlük hayatın pek çok alanında ekstra tedbirler alınmasını zorunlu kılmış ve bu bağlamda ceza infaz kurumlarında da salgının olumsuz etkilerinin azaltılması adına tedbirler alınması kaçınılmaz olmuştur. Salgının etkisinin fazla olduğu dönem için ceza infaz kurumlarında sportif-kültürel faaliyetler hususunda kısıtlamaya gidilerek mahpuslar arası temasın en aza indirgenmeye çalışılması virüsün olası yayılmasını önlenmeye yönelik olduğundan makul karşılanabilmektedir. Sonuç olarak; başvurudaki iddia ve ceza infaz kurumunun uygulaması bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvurana yönelik uygulamanın kötü muameleyle varan bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

24/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-İmzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye